

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 190/2017-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Hudákom, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 234/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 234/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 234/2011 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet advokáta JUDr. Dušana Hudáka, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 190/2017-8 z 21. marca 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 234/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 26. apríla 2017 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 5. mája 2017 spolu s predmetným súdnym spisom.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 3. mája 2017 okrem iného poskytla aj stručnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„Konanie vedené pod sp. zn. 18C/234/2011 bolo začaté dňa 29. 11. 2011.

7. 12. 2011 - uznesenie s výzvou na vyjadrenie k žalobe, poučenie o proces. právach a povinnostiach strán sporu,

27. 12. 2011 - súdu doručené vyjadrenie žalovaného 2/ k žalobe,

30. 12. 2011 - výzva žalovanému 2/ na doručenie rovnopisu vyjadrenia,

13. 1. 2012 - zaslanie vyjadrenia žalovaného 2/žalovanému 1/,

13. 1. 2012 - súdu doručené vyjadrenie žalovaného 1/,

3. 2. 2012 - zaslanie vyjadrenia žalovaného 1/ žalobcovi, žalovanému 2/,

6. 3. 2012 - žiadosť o zapožičanie spisu prísl. odboru OO PZ,

29. 3. 2012 - pojednávanie vo veci, odročené na neurčito, stranám sporu uložené, aby v lehote 15 dní doručili otázky pre znalca, súd nariadi znalecké dokazovanie, po obdržaní ZP bude vo veci vytýčený termín pojednávania,

13. 4. 2012 - súdu doručené otázky pre znalca žalovaného 2/,

16. 4. 2012 - súdu doručené otázky pre znalca žalovaného 1/,

18. 4. 2012 - súdu doručené otázky pre znalca žalobcu,

21. 5. 2012 - uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania, ustanovení znalca a uložení preddavku na trovy znalec. dokazovania,

11. 6. 2012, 18. 6. 2012 - zloženie preddavku na trovy znalec. dokazovania,

15. 6. 2012 - zaslanie spisu znalcovi na vypracovanie znalec. posudku,

16. 8. 2012 - návrh žalobcu na vstup ďalšieho účastníka do konania,

17. 8. 2012 - uznesenie o pripustení žalovaného 3/ do konania,

17. 8. 2012 - výzva žalobcovi na doručenie rovnopisu podania,

3. 10. 2013 - urgencia znalca o vyhotovenie ZP a oznámenie prekážok vo vypracovaní ZP,

29. 1. 2014 - urgencia znalca pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty,

24. 2. 2014 - urgencia znalca o predl. ZP,

20. 3. 2014 - uznesenie o uložení poriadkovej pokuty znalcovi,

12. 5. 2014 - súdu doručený znalecký posudok so spisom, zaslanie znalec. posudku stranám sporu,

16. 5. 2014 - súdu doručené vyúčtovanie odmeny znalca,

19. 5. 2014 - opätovné doručovanie žaloby a uznesenia zo dňa 17. 8. 2012 žalov. 3/,

26. 5. 2014 - zaslanie návrhu žalobcu na vstup žalovaného 3/ do konania žalov. 3/,

26. 5. 2014 - uznesenie o priznaní odmeny znalcovi,
14. 7. 2014 - odvolanie žalovaného 1/ proti uzneseniu zo dňa 26. 5. 2014,
25. 9. 2014 - doručenie odvolania zhora stranám sporu na vyjadrenie v lehote 10 dní,
8. 10. 2014 - súdu doručené stanovisko žalovaného 2/ k podanému odvolaniu,
15. 10. 2014 - súdu doručené stanovisko žalovaného 3/ k podanému odvolaniu,
30. 10. 2014 - súdu doručené stanovisko žalovaného 1/ k znalec. posudku,
25. 11. 2014 - zloženie preddavku na trovy znalec. dokazovania žalobcom,
29. 12. 2014 - výzva znalcovi na vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 1/,
5. 2. 2015 - pokyn na predloženie spisu na KS KE,
30. 9. 2015 - predkladacia správa,
2. 10. 2015 - predloženie spisu KS KE,
31. 10. 2016 - návrat spisu,
21. 9. 2016 - uznesenie o zrušení uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie,
23. 2. 2017 - oznámenie súdu stranám sporu o pridelení veci novému zákonnému sudcovi, poučenie o proces, právach a povinnostiach strán sporu v zmysle nového CSP, vytýčenie termínu pojednávania na 20. 3. 2017,
20. 3. 2017 - pojednávanie vo veci, odročenie pojednávania na 12. 6. 2017,
4. 4. 2017 - súdu doručené oznámenie o vstupe intervenienta do konania,
10. 4. 2017 - súdu doručené vyjadrenie žalovaného 3/,4
27. 4. 2017 - oznámenie stranám sporu o vstupe intervenienta do konania,
2. 5. 2017 - uznesenie o nepriznaní odmeny znalcovi,
2. 5. 2017 - vytýčenie termínu pojednávania na 12. 6. 2017.“

Ústavný súd zistil tieto skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný 5. mája 2017.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení ďalej uviedla: „z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov v konaní sp. zn. 18C/234/2011 vyplýva, že po začatí konania

súd vo veci konal priebežne, nebolo zistené dlhšie časové obdobie počas, ktorého súd vo veci nevykonal žiaden úkon až do zaslania spisu ustanovenému znalcovi dňa 15. 6. 2012.

Spis sa v období od 15. 6. 2012 do 12. 5. 2014 nachádzal u súdneho znalca, ktorý znalecký posudok nevypracoval v súdom určenej lehote napriek opakovaným urgenciám zo strany súdu (urgencie zo dňa 3. 10. 2013, 29. 1. 2014, 24. 2. 2014) a uloženiu poriadkovej pokuty dňa 20. 3. 2014. Súd následne uznesením zo dňa 26. 5. 2014 krátil z uvedeného dôvodu odmenu znalca o 1/4. Po zrušení predmetného uznesenia v rámci odvolacieho konania bolo o odmene znalca opätovne rozhodnuté tak, že mu priznaná nebola jednak pre obsahovú nedostatočnosť posudku ako aj znalcom spôsobené neospravedlňiteľné prietahy pri podaní znaleckého posudku.

Pre úplnosť uvádzam, že spis sa v období od 2. 10. 2015 do 31. 10. 2016 nachádzal na Krajskom súde v Košiciach, ktorému bol predložený za účelom rozhodnutia o odvolaní voči uzneseniu o priznaní odmeny znalcovi.

Vzhľadom na uvedené mám za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľov nesmeruje proti aktuálnemu, či trvajúcemu stavu nečinnosti súdu, a preto nie je prostriedkom na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, resp. tomu, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.“

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľky na písomnú výzvu, či súhlasí s upustením od verejného pojednávania vo veci, podaním z 18. mája 2017 oznámil, „že súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným priet'ahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ v procesnej pozícii žalovaného „o náhradu škody spôsobenej požiarom z 17. 8. 2010“, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej náročnosti prerokúvanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka neprispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania a v priebehu konania poskytovala primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagovala včas.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje prihliadajúc na celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania presahujúcu 5 rokov (v čase rozhodovania o tejto sťažnosti, pozn.), že konanie je poznačené zbytočnými priesťahmi.

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z prehľadu procesných úkonov okresného súdu v označenej veci možno konštatovať, že okresný súd konal priebežne, bez väčších časových odstupov. Výnimku tvorí obdobie znaleckého dokazovania, a to od jeho nariadenia uznesením z 21. mája 2012 do doručenia znaleckého posudku znalcom okresnému súdu 12. mája 2014 a približne osem mesačného obdobia od pokynu na predloženie spisu Krajskému súdu v Košiciach 5. februára 2015 do jeho realizácie tohto pokynu 2. októbra 2015, čo možno považovať za zbytočný priesťah. V súvislosti s nariadeným znaleckým dokazovaním a obranou okresného súdu, že viackrát vyzval, respektíve urgoval znalca na predloženie znaleckého posudku, ústavný súd poukazuje na to, že v uznesení, ktorým okresný súd ustanovil znalca, bola určená 30 dňová lehota na vypracovanie znaleckého posudku, pričom okresný súd zaslal znalcovi súdny spis 15. júna 2012 a k prvej urgencii pristúpil až 3. októbra 2013, teda až po roku a približne troch mesiacov, čo možno tiež považovať za zbytočný priesťah.

Vychádzajúc z identifikovaných zbytočných priet'ahov v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v celkovom trvaní približne 23 mesiacov, ako aj z celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania ústavný súd nemohol považovať postup okresného súdu za súladný s označeným základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľky (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu prikázal, aby v označenej veci vedenej pod sp. zn. 18 C 234/2011 konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 €, ktoré odôvodnila pretrvávajúcim stavom právnej neistoty.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj zistené zbytočné prietahy v celkovom trvaní 23 mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky, skutočnosť a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2016 v sume 884 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2017 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 147,33 €. Ďalej má právny zástupca

sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,84 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2017.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľkou je identická suma, ktorú vypočítal ústavný súd, preto jej priznal náhradu trov konania v požadovanej sume 312,34 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2017